

Plan för hantering av extraordinära händelser 2023- 2027

Styrdokument krisberedskap

Typ av dokument: Styrdokument

Överordnat dokument: Gävle kommuns Säkerhetspolicy

Fastställt av: Kommunstyrelsen

Datum:

Diarie- eller ärendenummer: 23ks372

Revideringshistorik: Skriv här.

Dokumentet gäller för: Gävle kommun och helägda bolag.

Dokumentägare: Säkerhetsenheten, Styrning och stöd.

Dokumentansvarig: Beredskapsstrateg

Innehåll (uppdatera vid redigering av dokumentet)

Inledning.....	4
Giltighetstid	4
Sekretess	4
Lagstiftning och målbild.....	4
Syfte och målsättning.....	5
Information om bilagor	6
Begreppsdefinitioner	6
Organisation, uppgifter och rutiner för krisledning	7
Förbund och delägda bolag	8
Lokaler och samband.....	8
Risk-och sårbarhetsanalys.....	8
Det geografiska områdesansvaret	9
Höjd beredskap	9
Prioriterade uppgifter innevarande mandatperiod.....	9

Inledning

Enligt lag (2006:544) om kommuners och regioners åtgärder inför och vid extraordinära händelser i fredstid och höjd beredskap ska kommunen anta en Plan för extraordinära händelser en gång per mandatperiod. Bestämmelserna i lagen syftar till att kommuner och regioner skall minska sårbarheten i sin verksamhet och ha en god förmåga att hantera extraordinära händelser i fredstid.

Giltighetstid

Denna plan för hantering av extraordinära händelser gäller tills den ersätts av en ny dito, vilket sker under nästa mandatperiod, såvida inte påtagliga förändringar i omvärldsläget påkallar en tidigare revidering.

Sekretess

Denna plan är utformad på sådant sätt att den inte omfattas av sekretess.

Lagstiftning och målbild

Utgångspunkt för kommunens krishantering är begreppet extraordinär händelse som det är definierat i *lagen (2006:544) om kommuners och landstings åtgärder inför och vid extraordinära händelser i fredstid och höjd beredskap*.

Kraven på kommunen i samhällets krishanteringssystem sammanfattas i följande målbild:

- Kommunen har god kunskap om risker och sårbarheter som kan påverka kommunens verksamhet. Konsekvenserna för den egna verksamheten har analyserats.
- Kommunen har en planering för hur risker och sårbarhet ska undanröjas eller minskas. Kommunen har också en planering för hur den ska hantera konsekvenserna av en extraordinär händelse.
- Kommunen har förmåga att hantera en extraordinär händelse, d.v.s. att vidta nödvändiga åtgärder för att säkerställa samhällsviktig verksamhet som måste upprätthållas och att ge invånare och media tillräcklig och korrekt information om händelsen.
- Kommunen har en samlad bild av risker, sårbarhet och förberedelser för krishanteringen inom kommunens geografiska område.
- Kommunen verkar för samordning av all krishantering i det förberedande arbetet och i det akuta skedet, som berörda aktörer inom det geografiska området ansvarar för (geografiskt områdesansvar).

I det offentliga krishanteringssystem nämns två typer av ansvar:

- *Geografiskt områdesansvar*, vilket innebär att vid en extraordinär händelse ska områdesansvariga se till att samordningen fungerar mellan inblandade aktörer på lokal, regional resp. central nivå. Kommunerna har ett lokalt geografiskt områdesansvar, Länsstyrelsen det regionala och regeringen det nationella.
- *Verksamhetsansvar* innebär att varje myndighet och organisation är ansvariga för det egna ansvarsområdet. Detta ansvar gäller alltid och i alla situationer.

Samhällets krishanteringssystem vilar på tre principer:

- *Ansvarsprincipen*: Den som har ansvar för en verksamhet under normala förhållanden har även samma ansvar vid en kris.
- *Likhetsprincipen*: En verksamhets lokalisering och organisation bör så långt som är möjligt vara densamma under kris som under normala förhållanden.
- *Närhetsprincipen*: Samhällsstörningar bör i första hand hanteras där de inträffar och av de som är närmast berörda.

Geografiska områdesansvaret, verksamhetsansvaret och ansvarsprincipen är utgångspunkter för kommunens uppgifter i samhällets krishanteringssystem och innebär att ansvaret för olika samhällsviktiga uppgifter under normala förhållanden också gäller under extraordinära händelser.

Utöver detta dokument och dess bilagor finns det en mängd dokument som behandlar hur säkerhetsarbetet i kommunen ska bedrivas. Detta dokument relaterar särskilt till Gävle kommuns säkerhetspolicy och det särskilda reglementet för krisledningsnämnden.

Syfte och målsättning

Samhället måste fungera även vid en extraordinär händelse eller samhällsstörningar. Vissa verksamheter i samhället tillhandahåller samhällstjänster och produkter som om deras funktionalitet minskar, riskerar människors hälsa och liv, hotar samhällets funktionalitet och möjligheten att upprätthålla grundläggande värden som demokrati, rättssäkerhet och mänskliga fri- och rättigheter.

En grundtanke med kommunens säkerhetsarbete är att genom ett kontinuerligt arbete med de egna riskerna- och sårbarheterna få verktyg till att förebygga risker och undanröja hot. Därigenom bidrar kommunkoncernens krisberedskapsarbete till att skapa en starkare och mer resilient kommun.

Det är viktigt att identifiera vilka verksamheter som måste kunna bedrivas oavsett vad som händer. Ansvaret för krisberedskap-och kontinuitetsplanering följer det normala verksamhetsansvaret på olika nivåer och merparten av det krisarbete som sker i kommunen hanteras inom ramen för den ordinarie organisationen.

Den övergripande målsättningen med denna plan och kompletterande bilagor är att kommunen ska ha en väl förberedd krisorganisation som snabbt kan träda i funktion. Samordning av insatser och ingripanden ska ske på ett effektivt sätt för att begränsa konsekvenserna och lindra effekterna av händelsen.

Inriktningen i arbetet ska vara att hela kommunkoncernen;

- verkar för ett robust samhälle och i allt planeringsarbete försöka minska sårbarheten utifrån vad som identifieras i risk- och sårbarhetsanalyser, erfarenheter från övningar och inträffade händelser etc.
- ha en god förmåga att hantera krissituationer i fredstid och genom detta också uppnå en grundläggande förmåga till civilt försvar vid höjd beredskap,
- upprätthålla nödvändiga funktioner för ledning, samband och information vid extraordinär händelse,
- vid såväl samhällsstörningar som vid extraordinära händelser ska korrekt information kunna ges till kommuninvånare, media och andra berörda skyndsamt.

Information om bilagor

I Gävle kommun kompletteras Plan för hantering av extraordinära händelser med bilagorna Riktlinjer vid extraordinära händelser i fredstid, samt en Övnings- och utbildningsplan och en Stabsarbetsplan som fastställs av kommundirektören. Riktlinjerna tydliggör hur kommunens krisorganisation ser ut, samt arbetssätt vid extraordinära händelser och samhällsstörningar. Övnings- och utbildningsplanen pekar ut vad kommunen ska öva/utbildas i under kommande mandatperioden för att utveckla sin förmåga att hantera extraordinära händelser. Sektor Styrning och stöd har uppdraget att vid behov initiera ändringar i dessa bilagor.

Plan för hantering av extraordinära händelser och dess bilagor ska delges och beaktas av alla nämnder och kommunala bolag i Gävle kommun. Planer och riktlinjer ska delges till de personer som är deltagare i den centrala krishanteringsorganisationen, till de fyra sektorerna, samt till samverkande myndigheter.

Begreppsdefinitioner

Det finns en mängd olika begrepp inom krisberedskapsområdet. I detta dokument fastslås Gävle kommuns definition av dessa begrepp.

- *Samhällsstörning*: Det finns händelser som kan beaktas som kriser utan att nå upp till lagens definition av extraordinär händelse, olyckor eller krig. Dessa händelser definieras som samhällsstörningar, i enlighet med

rekommendationer från Myndigheten för samhällsskydd och beredskap.¹ Detta är alltså händelser som belastar kommunen men de är inte så allvarliga att de har en stor negativ påverkan på kommunens verksamheter eller funktionalitet.

- *Resiliens*: "förmågan att stå emot och klara av förändring, samt återhämta sig och vidareutvecklas."²
- *Extraordinära händelser*: (som lagens lydelse) "med extraordinär händelse avses en sådan händelse som avviker från det normala, innebär en allvarlig störning eller överhängande risk för allvarlig störning i viktiga samhällsfunktioner och kräver skyndsamma insatser av en kommun eller ett landsting."³

Organisation, uppgifter och rutiner för krisledning

I Gävle kommun finns det tre krishanteringsnivåer. **Sektorerna och bolagen** är grundstenarna i kommunen. De är generellt första instans som hanterar en extraordinär händelse eller samhällsstörning. När en händelse blir för stor för en enskild sektor/bolag, eller när flera sektorer/bolag är drabbade och behöver hjälp med samordning kan den centrala krishanteringsorganisationen kliva in.

Den centrala krisledningsorganisationen på tjänstemannanivå består av två delar, en **Inriktnings-och samordningsfunktion (ISF)**, samt ett **Inriktnings-och samordningsfunktionens stöd (ISF-stöd)**. I ISF sitter beslutsfattare från organisationer som bedriver verksamhet inom Gävle kommuns geografiska område. Inriktnings-och samordningsfunktionen har till uppgift att besluta om målsättning för hanteringen av händelsen, samt samordna och fördela hela det lokala samhällets samlade resurser vid en extraordinär händelse eller samhällsstörning. Kommundirektören är ordförande i ISF. ISF-stödet tar fram beslutsunderlag till Inriktnings-och samordningsfunktionen. Gävle kommun kan starta en ISF på eget bevåg, men det kan också vara så att en aktör i det geografiska området ber kommunen att starta en ISF för deras skull. Samma struktur kommer gälla oavsett om ISF:en är för kommunens skull eller någon annan aktörs.

Länsstyrelsen Gävleborg har ett regionalt geografiskt områdesansvar över länet. Således har två aktörer ett geografiskt områdesansvar över samma område. Gävle kommun har och ska fortsatt ha en dialog med Länsstyrelsen Gävleborg om hur det geografiska områdesansvaret ska utövas av respektive part vid extraordinära händelser.

¹ *Gemensamma grunder för samverkan och ledning vid samhällsstörningar*, 21, Myndigheten för samhällsskydd och beredskap

² *Resiliens Begreppets olika betydelser och användningsområden*, 9, Myndigheten för samhällsskydd och beredskap.

³ Lag (2006:544) om kommuners och landstings åtgärder inför och vid extraordinära händelser i fredstid och höjd beredskap

Vid en extraordinär händelse kan även **krisledningsnämnden** aktiveras. Enligt *lag (2006:544) om kommuners och landstings åtgärder inför och vid extraordinära händelser i fredstid och höjd beredskap* får krisledningsnämnd fatta beslut om att överta hela eller delar av verksamhetsområden från övriga nämnder i kommunen i den utsträckning som är nödvändig med hänsyn till den extraordinära händelsens art och omfattning. Det finns ett reglemente för krisledningsnämnden som närmare förklarar deras ansvar.

Det kan finnas mellanlågen då kommunen nyttjar krisledningens tjänstemannaorganisation, helt eller delvis, för samordning av verksamheters insatser och för information utan att den särskilda krisledningsnämnden träder i funktion. Det finns också tillfällen då enbart delar av krisledningens tjänstemannaorganisation används. Detta kan tänkas om en samhällsstörning inträffar som är av mindre dignitet.

I bilaga 1, Riktlinjer vid extraordinära händelser i fredstid, beskrivs närmare ansvar och uppgifter för krisledningsutskottet/krisledningsnämnden och den centrala krisledningens tjänstemannaorganisation. Informationsarbetet beskrivs i kommunens kriskommunikationsplan. Krisledningsorganisationen ska ha tillgång till personal som är utbildade i stabsmetodik, lämpliga lokaler och utrustning för att kunna bedriva ett effektivt arbete.

Förbund och delägda bolag

Kommunens förbund och delägda bolag uppmuntras att bedriva ett aktivt krisberedskapsarbete för att förhindra att extraordinära händelser inträffar och om de ändå inträffar, att konsekvenserna blir minsta möjliga.

Lokaler och samband

De ordinarie krisledningslokalerna är lokaliserade i stadshuset i Gävle och reservledningsplats finns i koncernen. Kommunen ska på dessa platser ha ett reservkommunikationssystem, samt reservkraft för att upprätthålla kommunikationsförmågan och ledningsförmågan även när det är störningar i el- och telenätet.

Risk-och sårbarhetsanalys

En gång per mandatperiod ska kommunen ta fram en Risk-och sårbarhetsanalys (RSA) över kommunens samlade verksamheter i enlighet med lag (2006:544). Alla sektorer och helägda bolag i kommunen ska vara delaktiga i arbetet vid framtagandet av RSA: n. Risk-och sårbarhetsanalysen ska följa strukturen som den fastställs i *Myndigheten för samhällsskydd och beredskaps föreskrifter om kommuners risk-och sårbarhetsanalyser*.

Det geografiska områdesansvaret

Kommunen ska samverka med aktörer inom det geografiska området för att snabbt kunna påbörja hanteringen av en extraordinär händelse. Samverkan ska vara etablerad innan en extraordinär händelse sker.

Höjd beredskap

Genom att ha en god förmåga att hantera krissituationer i fredstid uppnås en grundläggande förmåga till hantering och ledning även vid höjd beredskap. I händelse av höjd beredskap är det kommunstyrelsen som ansvarar för ledningen av det civila försvar som kommunen ska bedriva.

Krisledningsnämnden kan inte träda i funktion vid höjd beredskap.

Prioriterade uppgifter innevarande mandatperiod

- Uppdatera identifieringen av samhällsviktiga verksamheter som alltid måste kunna upprätthållas inom kommunkoncernen.
- Samhällsviktiga verksamheter ska uppdatera planerna för hantering av extraordinära händelser.
- Samhällsviktiga verksamheter ska i sitt arbete verka för att minimera de sårbarheter som identifierats i de egna risk- och sårbarhetsanalyserna samt beakta den kommunövergripande risk- och sårbarhetsanalysen.
- Kommunen ska delta i det regionala krisberedskapsarbete som drivs av Länsstyrelsens enhet för samhällsskydd och beredskap.
- Utredda trygghetspunktskonceptet och implementera resultatet.
- Förmågan hos kommunkoncernens beståndsdelar för ledning och hantering av extraordinära händelser ska upprätthållas genom utbildning och övning.
- Samhällsstörningar och extraordinära händelser som påverkar kommunen ska utvärderas och erfarenheter och lärdomar ska implementeras i kommunkoncernen.
- Utveckla upphandlingsförfarandet i kommunen för att uppnå en stabilare tillgång till nödvändiga varor och tjänster även under extraordinära händelser och samhällsstörningar.
- Uppdatera kommunens kriskommunikationsplan.
- Genomföra de uppgifter som ålagts landets kommuner i lagstiftning och överenskommelser mellan Sveriges kommuner och regioner och Myndigheten för samhällsskydd och beredskap.
- Beakta kommunens övriga arbete med säkerhets- och trygghetsfrågor för att, när möjlighet finns, samköra arbeten inom alla dessa områden.